

Преглед на международната среда към м. декември 2024 г.

През м. ноември 2024 г. курсът на акциите на европейските пазари се понижи поради бавното икономическо възстановяване. Американският президент Джо Байдън позволи на Украйна да атакува на руска територия с американски ракети с голям обseg. В началото на м. ноември Доналд Тръмп и Републиканската партия спечелиха категорично проведените президентски избори в САЩ, изборите за Американския сенат и за Камарата на представителите. Годишният темп на инфлация в Турция забави ръста си до 47.1% през м. октомври 2024 г. спрямо 48.6% през м. октомври.

Еврозона

Ръстът на брутния вътрешен продукт (БВП) в еврозоната се ускори леко до 0.9% през трето тримесечие на 2024 г. спрямо предходното.

Очаква се годишната инфлация в еврозоната да се повиши до 2.3% през м. ноември 2024 г. спрямо 2% през м. октомври, с основни компоненти - индексът на услугите, следван от този на храната, алкохола и тютюна.

Сезонно коригираната безработица в еврозоната (EA19) през м. септември остана без промяна при 6.3% спрямо предходния месец. За същия период, по данни на Евростат, безработните са 10.8 млн. души, което е с 3 хил. души повече спрямо м. октомври 2024 г.

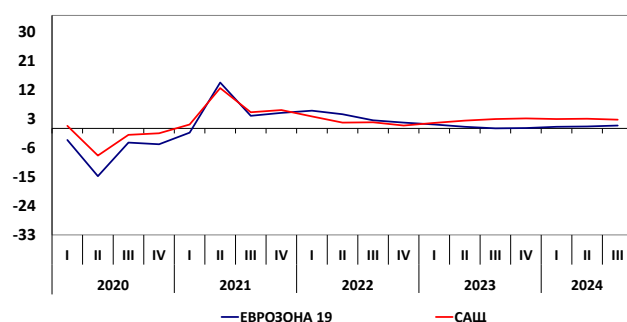
САЩ

Ръстът на БВП се забави до 2.7% през трето тримесечие на 2024 г. от 3% през второ.

Индексът на потребителските цени се повиши минимално до 2.7% през м. ноември 2024 г. спрямо м. октомври, с водещи индексите на храната, наемите и др.

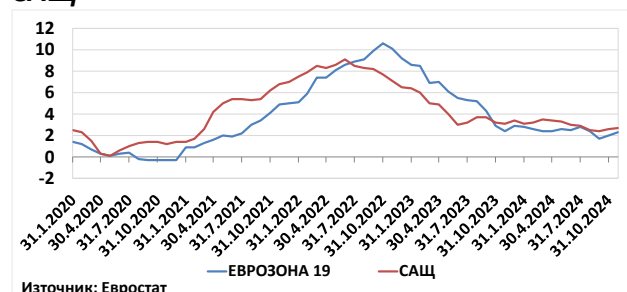
Равнището на безработицата остана без промяна на 4.1% през м. октомври 2024 г. спрямо м. септември. Броят на безработните е 7.1 млн. души.

Графика 1. Реален БВП, % г/г; Еврозона(19), САЩ

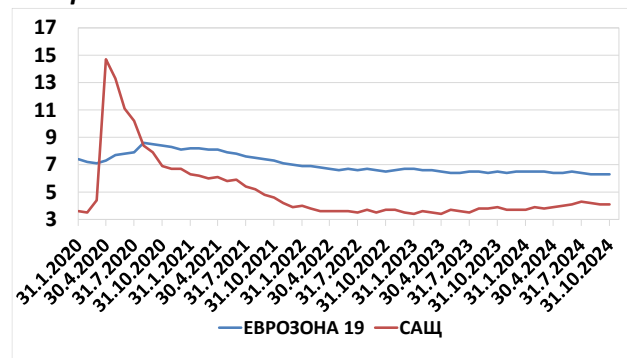
Източник: Евростат

Графика 2. Инфлация, % г/г; Еврозона (19), САЩ

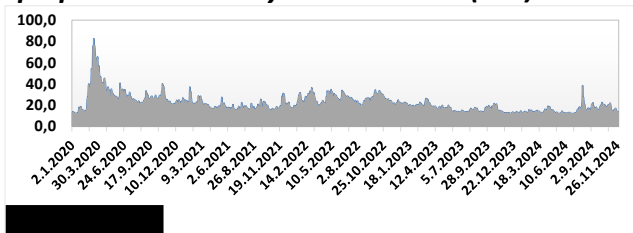
Източник: Евростат

Графика 3. Безработица, %; Еврозона (19), САЩ

В края на м. ноември 2024 г. Volatility Index Futures (VIX) - индекс, който показва пазарните очаквания за волатилността в близко бъдеще, се понижи с -38.2% спрямо предходния месец, до 13.5 пункта. Една от вероятните причини за спада е избирането на Доналд Тръмп за президент на САЩ и обещанията му за бърз край на войната в Украйна. От началото на годината индексът нарасна с 2.4%.

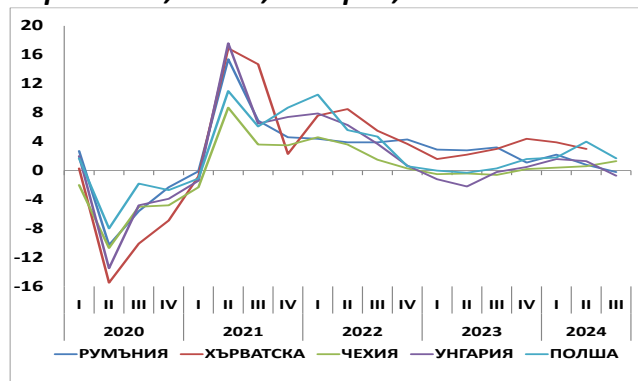
Графика 4. Volatility Index Futures (VIX) индекс

Централна и Източна Европа (ЦИЕ)

Анализирани са страните: Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария и Полша, чието развитие на икономиките е съпоставимо с българската икономика.

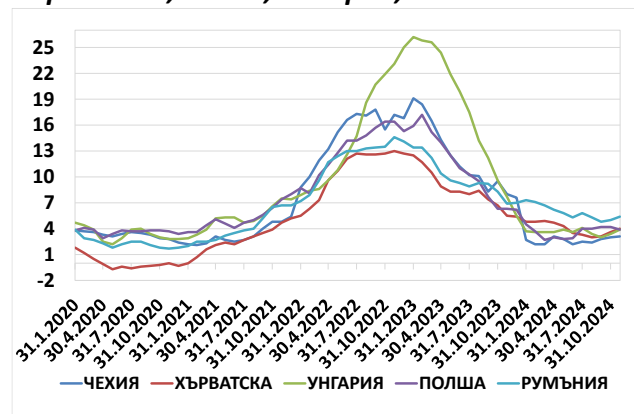
Графика 5. Реален БВП, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

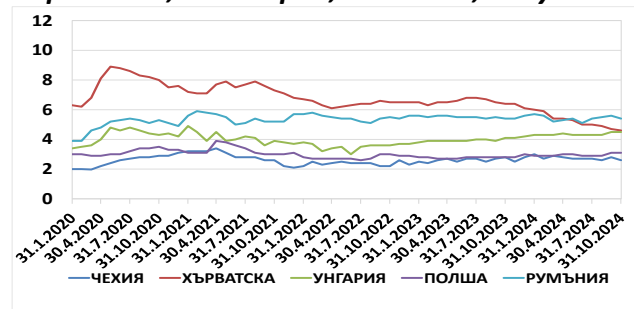
Ръстът на БВП на Румъния спадна до -0.3% през трето тримесечие на 2024 г. спрямо 0.8% през второ. БВП на Хърватска се повиши до 4.1% спрямо 3.2% през второ тримесечие. БВП на Чехия нарасна до 1.3% през трето тримесечие на 2024 г. спрямо 0.5% през второ тримесечие на 2024 г. Ръстът на БВП на Унгария намалю до -0.7% през трето тримесечие на 2024 г. спрямо 1.3% през

предходното. БВП на Полша се забави до 1.7% спрямо 3.7% за същия период.

Графика 6. Инфлация, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

Графика 7. Безработица, %; Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния

Чехия: Годишният темп на инфлацията се увеличи минимално до 3.1% през м. ноември 2024 г. спрямо м. октомври. Сезонно коригираната безработица намалю слабо до 2.6% през м. октомври 2024 г. спрямо предходния месец.

През ноември индексът за покупки на мениджърите (PMI) в производството се повиши. Потребителските и икономическите настроения нараснаха, като могат да бъдат допълнително подсилени от намалението на основния лихвен процент.

В началото на м. ноември Чешката централна банка понижи основния лихвен процент с 0.25 пр.п. до 4%.

Хърватия: Годишният темп на инфлацията се повиши до 4% през м. ноември 2024 г. спрямо 3.6% през м. октомври. Сезонно коригираната безработица се понижи минимално до 4.6% през м. октомври спрямо предходния месец.

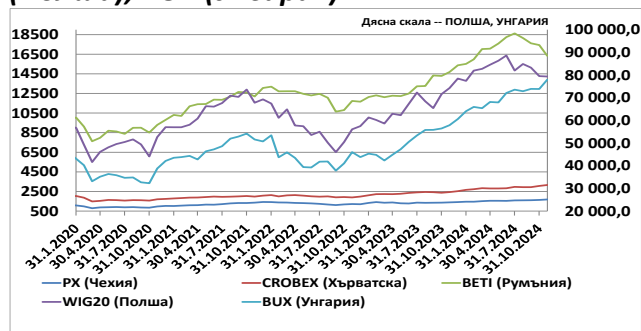
Унгария: Годишният темп на инфлацията се повиши до 3.9% през м. ноември 2024 г. спрямо 3.4% през м. октомври. Безработицата остана стабилна на 4.5% през м. октомври спрямо предходния месец.

Икономическото настроение се понижи поради влошаването на това в секторите на търговията на дребно и услугите, а потребителите станаха по-песимистични. Правителството представи своя проектобюджет за 2025 г. пред парламента, като целта му е да намали фискалния дефицит от 4.5% за 2024 г. на 3.7% от БВП. Планът обаче се основава на оптимистична прогноза за растеж на БВП за 2025 г. и е допълнително утежнен от ограничените бюджетни резерви и замразените средства от фондовете на ЕС.

Полша: Годишният темп на инфлацията намаля до 3.9% през м. ноември 2024 г. спрямо 4.2% през м. октомври. Сезонно коригираната безработица през м. октомври 2024 г. остана без промяна спрямо предходния месец, на 3.1%.

Румъния: Годишният темп на инфлацията се повиши до 5.4% през м. ноември 2024 г. спрямо 5% през м. октомври. Сезонно коригираната безработица намаля леко до 5.4% през м. октомври 2024 г. спрямо предходния месец.

Графика 8. Индекси – ЦИЕ, PX (Прага), CROBEX (Хърватска), BETI (Румъния), WIG20 (Полша), BUX (Унгария)

През м. ноември 2024 г. чешкият индекс на акции PX се повиши с 2.6% спрямо м. октомври, а полският индекс WIG20 спадна с -0.2%. Хърватският индекс CROBEX нарасна с 3.2%, докато унгарският индекс BUX нарасна

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

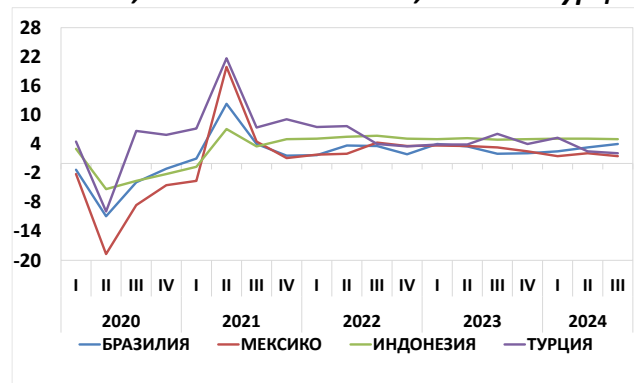
до 5.5% за същия период. Румънският индекс BETI спадна с -6.3% през м. ноември 2024 г. спрямо предходния месец.

Други държави

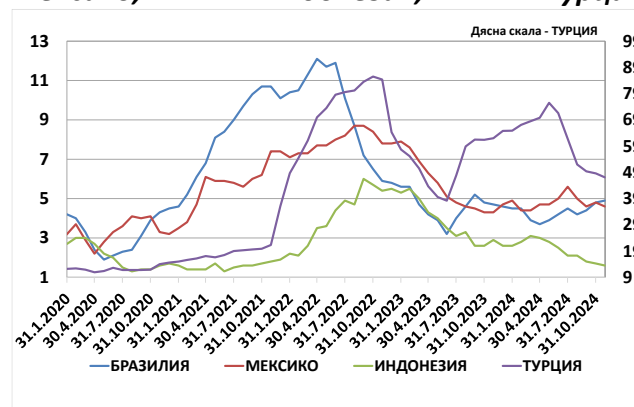
Анализирани са страните: Турция (поради съседното ѝ географско местоположение), Бразилия, Мексико, Индонезия (предвид наличието на експозиции в ценни книжа на поднадзорни на КФН лица).

Ръстът на БВП на Бразилия се ускори до 4% през трето тримесечие на 2024 г. спрямо 3.3% през предходното. БВП на Мексико се забави до 1.5% от 2.1% за същия период. Ръстът на БВП на Индонезия намаля минимално до 5% през трето тримесечие на 2024 г. спрямо предходното. БВП на Турция спадна до 2.1% от 2.5% за същия период.

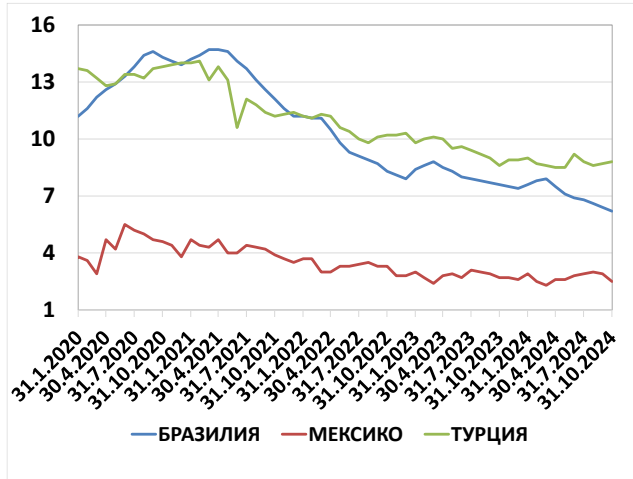
Графика 9. Реален БВП, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

Графика 10. Инфлация, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

Графика 11. Безработица, %; Бразилия, Мексико, Турция

Турция: Годишният темп на инфлацията спадна до 47.1% през м. ноември 2024 г. спрямо 48.6% през м. октомври. Сезонно коригираната безработица се повиши минимално до 8.8% през м. октомври 2024 г. спрямо предходния месец.

Производственият индекс PMI спадна, сочейки влошаване на условията на работа в сектора. Икономическите настроения останаха понижени.

Бразилия: Годишният темп на инфлацията нарасна минимално до 4.9% през м. ноември 2024 г. спрямо м. октомври. Сезонно коригираната безработица се понижи слабо до 6.2% през м. октомври 2024 г. спрямо предходния месец.

Данните за PMI в производството и услугите показват, че и двата сектора се разширяват.

В началото на м. ноември Бразилската централна банка повиши основния лихвен процент с 0.5 пр.п. до 11.25%.

Мексико: Годишният темп на инфлацията намаля слабо до 4.6% през м. ноември 2024 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица спадна до 2.5% през м. октомври 2024 г. спрямо 2.9% през м. септември.

Данните за производствения PMI се понижават. В края на м. ноември Доналд Тръмп заплаши да наложи мито от 25% върху целия мексикански внос от 20.01.2025 г.

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

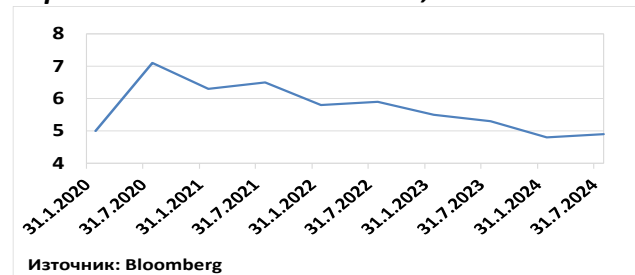
Заплахата вероятно ще повиши мексиканския износ за САЩ в близко бъдеще, тъй като американските фирми искат да увеличат запасите си преди това. В случай че тарифата бъде приложена, това ще се отрази значително върху външния сектор на Мексико, тъй като около 80% от мексиканският износ в момента е насочен към САЩ.

В средата на м. ноември Мексиканската централна банка понижи основния лихвен процент с 0.25 пр.п. до 10.25%.

Индонезия: Годишният темп на инфлацията се понижи минимално до 1.6% през м. ноември 2024 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица нарасна минимално до 4.9% през м. август 2024 г. спрямо м. февруари.

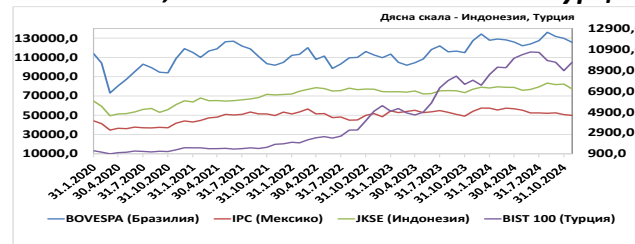
Ръстът на продажбите на дребно се забави. Правителството обяви инвестиционно предложение от 1 млрд. щ. долара от Apple и подписа търговско споразумение с Канада, което ще ограничи над 90% от митата върху индонезийски стоки считано от 2026 г. Президентът Прабово Субианто потвърди, че ще увеличи данъка върху добавената стойност върху луксозните и вносни стоки от януари 2025 г. в опит да събере средства за водещите си разходни програми.

Графика 11-1. Безработица, %, 6 месечен период на отчитане; Индонезия

Източник: Bloomberg

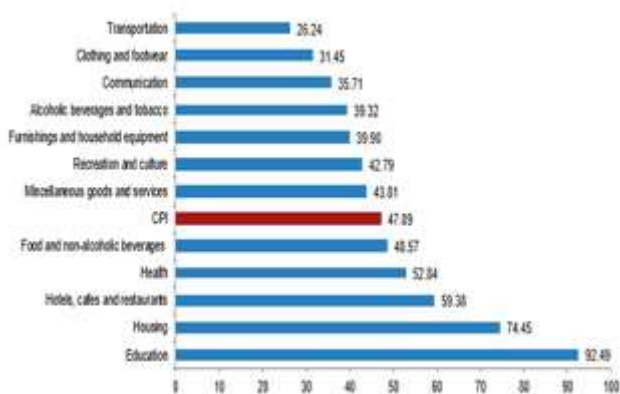
Графика 12. Индекси - Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

През м. ноември 2024 г. бразилският индекс за акции Bovespa се понижи с -3.1% спрямо м. октомври, а мексиканският индекс IPS с -1.7%. Индонезийският индекс JKSE спадна с -6.1%, докато турският BIST100 нарасна с 8.9% за същия период.

Годишният темп на инфлация в Турция забави ръста си до 47.1% през м. ноември 2024 г. спрямо 48.6% през м. октомври.

Инфлация на основни групи стоки в Турция - м. ноември 2024 г., изменение спрямо предходната година (%)

Източник: Turkish statistical institute

Цените на храната и неалкохолните напитки ускориха ръста си до 48.6% през м. ноември спрямо същия месец през 2023 г., докато при транспорта, ръстът се забави до 26.2%.

Фактори с влияние на европейските финансови пазари

През м. ноември 2024 г. курсът на акциите на европейските пазари се понижи поради бавното икономическо възстановяване.

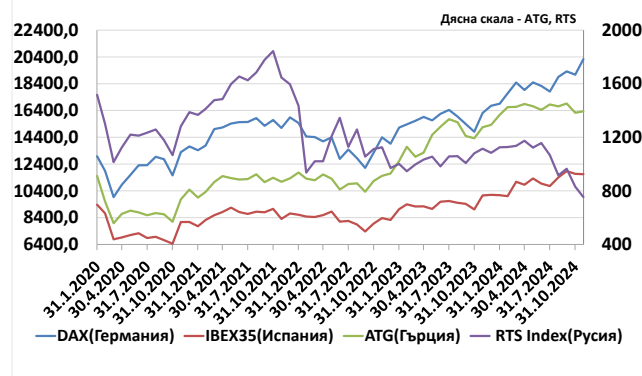
В началото на м. ноември Английската централна банка понижи основния лихвен процент с 0.25 пр.п. до 4.75%.

Финансови пазари

През м. ноември 2024 г., германският индекс DAX30 се повиши с 6.1% спрямо предходния месец. Испанският индекс IBEX35 намалю с -0.3%, докато гръцкият ATG нарасна с 0.8% за същия период. През м. ноември Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

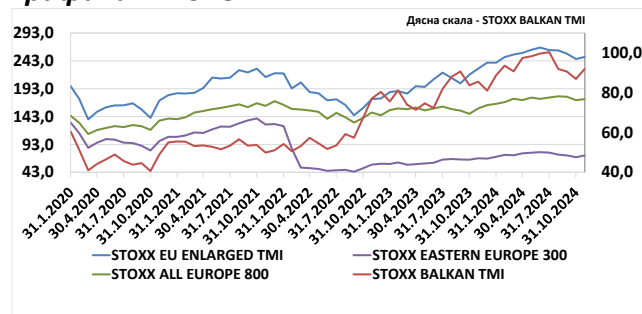
руският борсов индекс Russia Trading System (RTS) спадна с -9.3% спрямо предходния месец.

Графика 13. DAX 30 (Германия), IBEX-35 (Испания), ATG (Гърция), RTS (Русия)

През м. ноември 2024 г., индексите на STOXX, проследяващи развитието на капиталовите пазари в Европа, се повишиха. Индексът STOXX EU Enlarged Total Market Index (TMI), отразяващ състоянието на капиталовите пазари само в страните-членки на ЕС (присъединени след 1.05.2004 г.), нарасна с 1.5% през м. ноември спрямо предходния месец. Индексът STOXX Balkan TMI, който обхваща 95% от пазарната капитализация на емисиите акции в Източна Европа, се увеличи с 5.9% за същия период. Индексът STOXX Eastern Europe 300, отразяващ динамиката в развиващите се държави в ЕС и Русия, се повиши с 4.3% през м. ноември спрямо м. октомври. Индексът STOXX All Europe 800, включващ най-големите компании в Източна и Западна Европа, нарасна с 1% за същия период.

Графика 14. STOXX

Фактори с влияние на световните финансови пазари

В края на м. ноември 2024 г., курсът на акциите на щатските пазари се повиши, вследствие на новината за победата на Доналд Тръмп на президентските избори.

Украйна – Русия

Настоящият американският президент позволи на Украйна да атакува Русия с американски ракети с голям обсег.

Графика: Обсег на украинските ракети ATACMS

Легенда: ✈️ руски военновъздушни бази, - максимален обхват на украинските ракети ATACMS (300 км.)

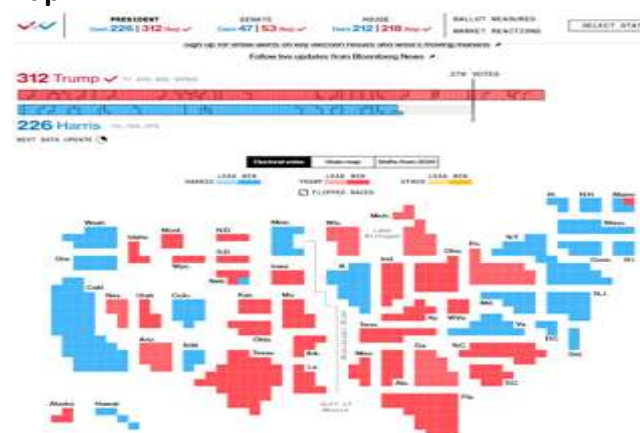
Източник: Institute for Study of War

Джо Байдън за първи път разреши на украинската армия да използва системата, известна като ATACMS, за да помогне за защитата на своите сили в района на Курск в Русия, след новините за присъствие на редовна севернокорейска войска в редиците на руската армия.

Избори в САЩ

В началото на м. ноември Доналд Тръмп и Републиканската партия спечелиха проведените президентски избори, изборите за Американския сенат и за Камарата на представителите в САЩ.

Графика: Гласване по щати за Републиканска партия/Демократическа партия

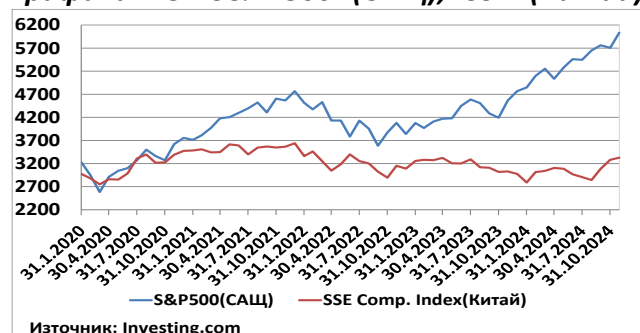
Източник: Bloomberg

Републиканците имат пълно мнозинство в Сената (53/47 гласа), както и в Конгреса (220/215), което ще позволи на Доналд Тръмп да приложи всички свои виждания за митническите политики на САЩ или за войната в Украйна.

Финансови пазари

Индексът Standard & Poor's (S&P) 500 се нарасна с 5.7% през м. ноември 2024 г. спрямо предходния месец, а китайският индекс на Шанхайската фондова борса (SSE Composite) нарасна с 1.4% за същия период.

Графика 15. S&P 500 (САЩ), SSE (Китай)

Борсово търгувани фондове

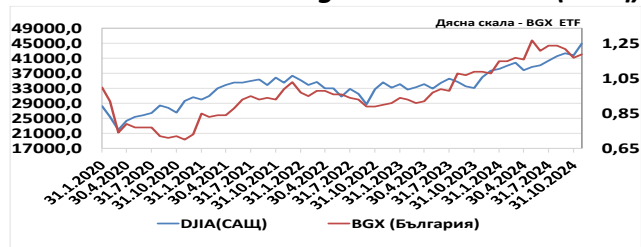
През м. ноември 2024 г. курсът на акциите на азиатските пазари се понижи след като обявеният пакет за държавна подкрепа на икономиката в Китай не отговори на пазарните очаквания. В програмата липсват

нови мерки за стимулиране на потребителите или сектора на имотите, които са критични области за икономическата подкрепа. Инвеститорското доверие беше допълнително разклатено от постоянния дефлационен натиск и опасения относно потенциалните тарифи на САЩ при бъдещия президент Тръмп.

В края на м. ноември 2024 г., Dow Jones Industrial Average (DJIA) се повиши със 7.5% спрямо предходния месец.

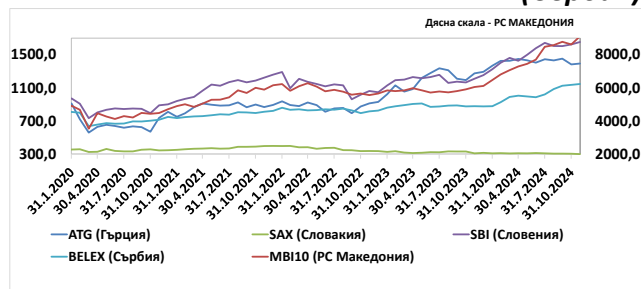
Expat Bulgaria SOFIX UCITS ETF (BGX) остана на ниво от 1.2 лв.

Графика 16. BGX (България), Dow Jones Industrial Average (САЩ)

Управляваните от Expat Asset Management фондове следват представянето на няколко индекса чрез пълното физическо репликиране. В края на м. ноември 2024 г. Expat Greece ASE UCITS ETF нарасна с 0.8% спрямо м. октомври. Expat Macedonia MBI10 UCITS ETF се повиши с 5.7% за същия период. През м. ноември 2024 г. Expat Slovakia SAX UCITS ETF се понижи с -1.6% спрямо предходния месец. Expat Slovenia SBI UCITS ETF нарасна с 1.8% за същия период. През м. ноември 2024 г. Expat Serbia BELEX UCITS ETF се увеличи с 0.9% спрямо предходния месец.

Графика 17. ATG (Гърция), MBI10 (РС Македония), SAX (Словакия), SBI (Словения), BELEX (Сърбия)

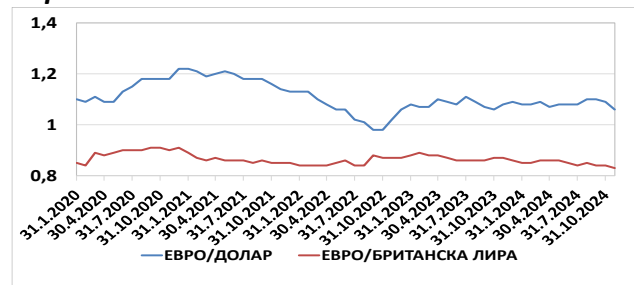

Деривати - базови активи

Валуту

През м. ноември 2024 г. европейската валута се понижи спрямо щатския долар, като вероятна причина за това са резултатите от президентските избори в САЩ. В рамките на периода курсът евро/ щ. долар се движи в диапазона 1.093-1.041 щ. долара за евро, при средномесечна цена от 1.06 щ. долара за евро. За същия период британската лира (паунд) се повиши минимално спрямо еврото. Курсът евро/ паунд се движи в диапазона 0.828-0.839 при средномесечна цена от 0.83 паунда за евро.

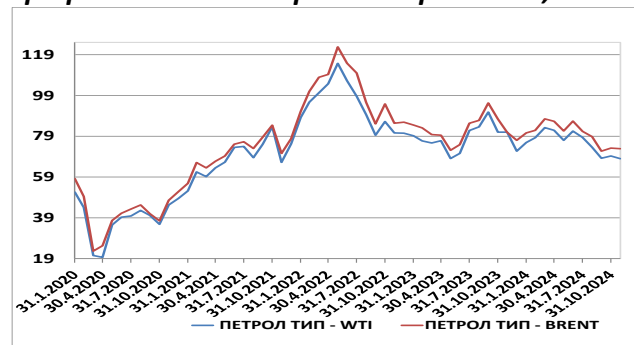
Графика 18. Евро/Долар; Евро/Британска лира

Суровини

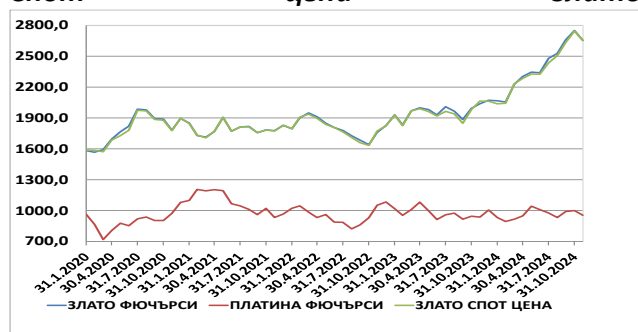
През м. ноември 2024 г. фючърсите на петрола се понижиха. В края на периода фючърсите на West Texas Intermediate (WTI) намаляха до 68 щ. долара за барел, а фючърсите на Brent до 72.9 щ. долара за барел. Спрямо предходния месец фючърсите на WTI спаднаха с -1.4%, а фючърсите на Brent с -0.9%. Негативно се отрази бавното възстановяване на световната икономика.

Графика 19. Фючърси петрол WTI, Brent

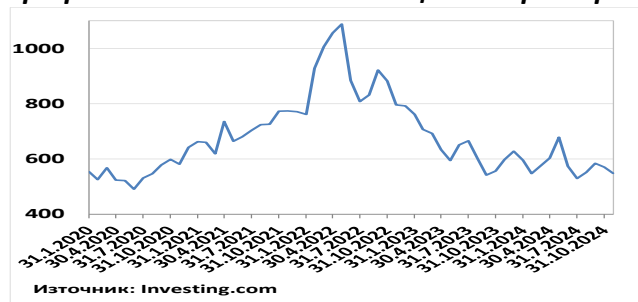
През м. ноември 2024 г. фючърсната цена на златото спадна, като затвори на 2681 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец цената на златото намалня с -2.5%. Фючърсната цена на платината се понижи до 954.1 щ. долара за унция, при спад от -4.6% за същия период. Спот цената на златото намалня, като в края на м. ноември 2024 г. затвори на ниво от 2653.6 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото се понижи с -3.3%.

Графика 20. Фючърси злато, платина. Спот цена злато

През м. ноември 2024 г., фючърсната цена на пшеницата намалня с -3.9%, като затвори на 548 щ. долара за тон.

Графика 21. Пшеница фючърси

Кредитен рейтинг

Промяна по кредитния рейтинг на дадена страна отразява промяна в перспективата на агенцията за кредитен рейтинг Moody's за същата.

СТРАНА	КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ	КОМЕНТАР
Хърватска	A3 Stable	Повишение на рейтинга
Италия	Baa3 Stable	Повишение на перспективата

Резултатите за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service ESG (екологични, социални и управленски фактори) отразяват въздействието на съображенията за ESG върху рейтинга на емитента или негови трансакции. Резултатът се оценява по асиметрична петобална скала при която: 1 е положителна, 2 е от неутрална до ниска, 3 е умерено отрицателна, 4 е силно отрицателна и 5 е изключително силно отрицателна.

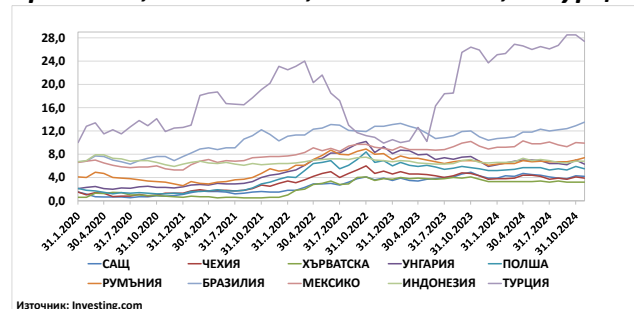
Резултати за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service

Източник: Moody's

С най-високи положителни оценки (CIS-2) са САЩ, Чехия, Полша и Хърватия. С най-ниска отрицателна оценка (CIS-4) е Турция. Разгледаните държавни ценни книжа (ДЦК) се приемат за показател, отразяващ способността на държавите да привличат заемни средства на база степента на развитие на икономиките им и в зависимост от кредитния им рейтинг.

Графика 22. 10 год. ДЦК: САЩ, Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния, Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

Източник: Investing.com

През м. ноември 2024 г. лихвата по ДЦК на Турция се понижи до 27.4% спрямо 28.5% през м. октомври, а на Унгария до 6.3% от 7%. Промяната в доходността на турските ДЦК е -3.9%, а на унгарските ДЦК е -10%.

§ Използвани са статистически данни, налични до 19.12.2024 г. включително. Източници: ЕЦБ, tradingeconomics.com, investing.com, Bloomberg и др.